

1. Sumárny prehľad hospodárenia, hlavné aspekty a ciele hospodárenia na organizačnej zložke OZ Podunajsko

1.1 Základné informácie o lesoch

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik sú organizačne členené na 13 odštepných závodov a 2 špecializované odštepne závody. Organizačná zložka OZ Podunajsko je jeden z nich. Hospodári na celkovej výmere 61754 ha. Člení sa na 7 lesných správ a 1 expedičný sklad.

LESY vo vlastníctve Slovenskej republiky predstavujú celkovú výmeru 37 062 ha, prenajaté lesy zmluvne od iných subjektov predstavujú výmeru 3 986 ha, neštátne neodovzdané lesy 20 706 ha.

1.2 Lesy a systém hospodárenia

Systém hospodárenia v lesoch na Slovensku určujú Programy starostlivosti o les (ďalej v texte „PSL“) vyhotovené v súlade so zákonom o lesoch a súvisiacimi právnymi normami, buď Národným lesníckym centrom (NLC) vo Zvolene alebo externými vyhotovovateľmi PSL, podľa metodického usmernenia NLC Zvolen. Programy sú schválené orgánmi štátnej správy lesného hospodárstva na obdobie platnosti spravidla 10 rokov. Z viacerých dôležitých faktorov plánovania v lesnom hospodárstve treba poukázať hlavne na dva z nich – pri plánovaní výšky ťažby - táto nesmie byť vyššia ako je prírastok. Hospodárska činnosť je zameraná v prevažnej väčšine na podrastový spôsob, ktorý zabezpečuje trvalé pokrytie pôdy lesným porastom; holorubný spôsob sa využíva pri agátových a topoľových porastoch v súlade s PSL. Odborný lesný hospodár (OLH) má vo svojej právomoci pristúpiť k jemnejším spôsobom hospodárenia zameraným na prírode blízke hospodárenie. Na dosiahnutie tohto cieľa využíva jednotlivý resp. skupinový výber. Pri plánovaní v lesoch sú zohľadnené požiadavky ochrany prírody so zameraním na špecifiká v regiónoch. Výška ťažby v lesnom hospodárskom pláne je pre lesného hospodára záväzná a podlieha kontrole orgánov štátnej správy lesného hospodárstva.

Výmera obhospodarovaných lesov (ha)– porastová pôda			
<i>spolu</i>	<i>spolu</i>		
	štátne	neštátne neodovzdané	<i>prenajaté</i>
61754	37062	20706	3986

Výmera podľa kategórií lesov (ha)		
hospodárske lesy	ochranné lesy	lesy osobitného určenia
ha	ha	ha
48293	8968	4493

Výmera chránených území II – V. SOP (ha)				
<i>spolu</i>	<i>podľa stupňa územnej ochrany prírody a krajiny</i>			
	<i>II.</i>	<i>III.</i>	<i>IV.</i>	<i>V.</i>
24747	22318	794	520	1115

Podiel uplatňovania hospodárskych spôsobov			
<i>podrastový</i>	<i>holorubný</i>	<i>výberkový</i>	<i>účelový</i>
37 %	18 %	0 %	3 %

2. Dlhodobé hospodárske ciele

Dlhodobé hospodárske ciele a zámery v obhospodarovaní lesov vychádzajú zo štátnej lesníckej politiky a na to nadväzujúcich legislatívnych noriem, ktoré vytvárajú základné rámce v obhospodarovaní lesov.

Dlhodobým cieľom hospodárenia je zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov pri zabezpečení plnenia ekonomických, environmentálnych a sociálnych funkcií lesov.

3. 10-ročné hospodárske úlohy a ciele

10-ročné úlohy a ciele vychádzajú z „Programov starostlivosti o les“ (PSL), ktoré sú prostriedkom pre dosiahnutie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov pri súčasnom plnení ostatných produkčných a mimoprodukčných funkcií.

PSL je nástrojom štátu, vlastníka, správcu a obhospodarovateľa lesa na trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch. (Zákon č. 326/2005 Z. z., § 40, ods. 1).

PSL vyhotovuje odborne spôsobilá nezávislá inštitúcia spravidla na obdobie 10 rokov pre „Lesný celok (LC)“, resp. „Vlastnícky celok (VC)“.

Pri tvorbe PSL zriaďovateľ vychádza z *modelov hospodárenia* schválených orgánom štátnej správy na základe komplexného a podrobného zisťovania stavu a vývoja lesného fondu. Výsledkom plánovania je *opis porastov a plán hospodárskych opatrení* pre najnižšie jednotky priestorového rozdelenia lesa - dielce, porasty, čiastkové plochy a porastové skupiny.

4. Krátkodobé hospodárske úlohy a ciele

Sú dané *ročnými vykonávacími plánmi* hospodárskych opatrení v JPRL (dielcoch). Vypracovávajú sa v technických jednotkách alebo v eurách.

Ročné vykonávacie plány vyhotovuje lesný hospodár (OLH) pre jednotlivé porasty na základe predpisu PSL - možnosti (produkcia dreva) a potreby (zdravotný stav lesa, výchova porastov, ochranné opatrenia) vykonania hospodárskych opatrení v porastoch. Výška ročných úloh sa približne rovná 1/10 plánovaných úloh PSL. Pri činnostiach, ktoré nie sú v PSL určené sa postupuje podľa potrieb jednotlivých porastov v súlade s kompetenciami OLH a ŠSLH. Výber druhov pri realizácii (plánovaní) zásahov je ovplyvnený predpisom PSL (ťažba a obnova porastov) a možnosťami stanovišťa.

Ročné plány sú vyhotovované pre:

Ťažbovú činnosť - ťažba obnovná

- ťažba výchovná (prebierky) v porastoch do 50 r. a nad 50 r.

Pestovnú činnosť - zalesňovanie

- výchova mladín (prečistky)

- ochrana kultúr proti burine, proti zveri

- príprava plochy pre zalesňovanie

poľovníctvo - ročný plán chovu a lovu poľovnej zveri v režijných revíroch OZ

ostatné plány - (finančné, ...)

Cieľom ročného plánovania je určenie potrebných hospodárskych opatrení vyplývajúcich zo skutočného fyziologického a zdravotného stavu jednotlivých lesných porastov (lesa).

5. Kľúčové aspekty pre monitoring lesnými hospodármi

Činnosti v lesnom hospodárstve

Jednotlivé činnosti v lesnom hospodárstve sú hodnotené a vyhodnocované lesným hospodárom ako po kvantitatívnej, tak i po kvalitatívnej stránke. Monitoring lesnými hospodármi je upravený v systéme interných auditov kvality trvalo udržateľného obhospodarovania lesov.

Škodlivé činitele

Dominujúce škodlivé činitele, ktoré ovplyvňujú proces hospodárenia na OZ:

A. biotické škodlivé činitele:

> **zver:** spôsobuje - zimný obhryz kôry kmeňov a letné lúpanie

- odhryz (poškodenie kmienkov a asimilačných orgánov)

- vytĺkanie parožia,

- vyrytie/vyťahovanie sadeníc

> **podkôrny hmyz:** spôsobuje poškodenie stromu prerušením lyka

Lykožrút smrekový (*Ips typographus*)

Lykožrút lesklý (*Pityogenes chalcographus*)

Lykožrút vrcholcový (*Ips acuminatus*)

Agrilus biguttatus

> **škodcovia asimilačných orgánov a koreňov sadeníc:** spôsobujú poškodenie asimilačných orgánov

Chrúst obyčajný (*Melolontha melolontha*)

Chrást pagaštanový (*Melolontha hyppocastani*)

> **rakoviny, huby:** rôzne druhy napr. rod *Nectria*; spôsobujú poškodenie kmeňa až odumieranie jedince

> **cudzopasné rastliny:** technické poškodenie, defoliácia

Imelo biele (*Viscum album*)

B. abiotické škodlivé činitele:

> vietor: poškodzuje jednotlivé stromy (zlomy, vývraty) a porasty (plošné kalamity)

> sucho: poškodenie asimilačných orgánov, koreňov

> požiar: poškodzuje stromy i celé porasty

C. antropogénne škodlivé činitele:

> **imisie:** fyziologicky poškodzujú asimilačné orgány drevín

> **človek:** krádeže drevnej hmoty, poškodzovanie lesa ľudskou činnosťou (turistika a pod.)

OZ Podunajsko	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
podiel náhodnej ťažby z celkovej ťažby	3 %	3 %	5 %	5 %	4 %	4 %	5 %	9 %	10 %	7 %

Kontrolu možného výskytu škodcov -výskyt patogénu monitoruje a zisťuje lesný hospodár predovšetkým na miestach, kde sú zvlášť priaznivé podmienky pre jeho rozmnoženie (potencionálne ohniská), v susedstve napadnutých porastov, na skladoch dreva, v oblastiach kalamitného výskytu a pod.

Kalamitní hmyzí škodcovia, ako aj hubové choroby sú každoročne kontrolované a vedie o nich hospodár evidenciu, na základe ktorej je vypracovaná krátkodobá prognóza.

Sumárnou evidenciou výskytu škodlivých činiteľov na území SR je poverené laboratórium pre kontrolu, evidenciu a prognózu Lesníckej ochrannárskej služby (LOS) LVÚ vo Zvolene, ktoré zohľadňuje hlásenia lesnej prevádzky - lesných hospodárov a iných pracovník.

Pre užívateľov lesa je spôsob hlásenia výskytu škodlivých činiteľov záväzný.

6. Klúčové produkty hospodárenia a odbytistia

Kľúčovými produktmi firmy sú:

Hlavným produktom hospodárenia firmy je lesný porast obhospodarovaný trvalo udržateľným spôsobom plniaci produkčné a mimoprodukčné funkcie.

Ostatnými produktmi firmy sú napr.:

- drevná hmota - sortimenty surového dreva (sortimenty zvláštnej akosti, piliarska guľatina, vlákninové drevo, palivo, príp. iné),
- produkty ostatnej výroby (energetické drevo, divina a pod.)

Kľúčovými odbytistiami firmy sú:

- drevospracujúce a celulózo-papierenské podniky s celoslovenskou pôsobnosťou – významní spracovatelia dreva,
- regionálni spracovatelia dreva – menšie podniky miestneho významu spracávajúce predovšetkým hmotu z blízkeho okolia,
- obyvateľstvo – zásobovanie obyvateľstva drevnou hmotou predovšetkým na energetické a stavebné využitie
- export – využívaný predovšetkým na realizáciu drevnej hmoty neuplatniteľnej na domácom trhu,
- odberatelia energetického dreva na výrobu tepla,
- odberatelia ostatných produktov (divina)

7. Previerky a kontroly hospodárenia

Kontrolou je zisťovaný objektívny stav kontrolovaných skutočností a ich súlad so všeobecne záväznými právnymi a internými predpismi.

Kontroly: 1. interné
2. vonkajšie

7.1. Interné kontroly

Druhy kontrolnej činnosti vykonávanej v rámci internej kontroly v štátnom podniku LESY SR, Banská Bystrica sú:

- A. Bežná kontrola
- B. Tematické previerky
- C. Komplexné previerky
- D. Následné kontroly

7.2. Vonkajšie kontroly

Vonkajšie kontroly rozdeľujeme na :

- a) *všeobecné* - prevádzané štátnymi organizáciami všetkých stupňov riadenia. Sú zamerané na všetky oblasti činnosti organizácie
- b) *odborné* - špecifický druh kontroly so zameraním na obhospodarovanie lesov a sú vykonávané v zmysle ustanovení Zákona č. 326/2005 Z. z., v znení neskorších predpisov a ďalších zákonných noriem súvisiacich s obhospodarovaním lesov.

Odborné kontroly vykonávajú orgány štátnej správy lesného hospodárstva (ŠSLH)

Odborné kontroly ŠSLH sú:

- a) bežné
- b) ročné
- c) po skončení platnosti lesného hospodárskeho plánu (PSL)

Z vykonaných kontrol sa vyhotovujú "záznamy" alebo "protokoly", kde sa uvedú zistené skutočnosti, nedostatky, návrhy na nápravné opatrenia a termíny ich realizácie.

8. Prístup k verejnosti

Naša organizácia prejavuje záujem komunikovať s tretími stranami alebo záujmovými skupinami, prípadne lokálnym obyvateľstvom, ktoré prejavia záujem o hospodárenie v lese, prípadne o les samotný. Prebiehajúci dialóg poskytuje lesnému hospodárovi širší uhol pohľadu na hospodárenie v lesoch. Myšlienka je bližšie informovať a zainteresovať tretie strany do procesu obhospodarovania lesa. V rámci širšej informovanosti verejnosti je na každej lesnej správe spracovaný „*Sumárny prehľad hospodárenia*“ a je k dispozícii na požiadanie k nahliadnutiu.

Pre účely poskytnutia informácie o pozoruhodných miestach lesnej krajiny, ktorú spravujeme a z dôvodu zintenzívniť u verejnosti vnímanie významu lesa a našej práce v ňom boli na každej lesnej správe zriadené „Lesné informačné kancelárie“(LIK).

Forma komunikácie a informovania, môže prebehnúť e-mailom, poštou, telefónom (pozri kontakty) alebo osobne.